

УДК 373.018.43

Воробйова Оксана Петрівна

кандидат наук з державного управління,
старша наукова співробітниця відділу забезпечення якості вищої освіти
Інститут вищої освіти НАПН України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-7064-4341
oksana.vorobyova@gmail.com

Луговий Володимир Іларіонович

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, перший віце-президент НАПН
України, головний науковий співробітник відділу дослідницької діяльності університетів
Інститут вищої освіти НАПН України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-1650-066X
v.lugovyy@ihed.org.ua

Таланова Жаннета Василівна

доктор педагогічних наук, старша наукова співробітниця, доцент,
завідувачка відділу забезпечення якості вищої освіти
Інститут вищої освіти НАПН України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-4007-2677
z.talanova@ihed.org.ua

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ В ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКОМУ ПРОСТОРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті проаналізовано міжнародний досвід забезпечення якості вищої освіти у форматі електронного навчання в північноамериканському просторі вищої освіти – США і Канади – та надано пропозиції щодо вдосконалення діяльності у цій сфері в Україні. Ідентифіковано підходи до забезпечення якості електронного навчання в північноамериканському просторі вищої освіти – через самооцінювання, зовнішнє оцінювання та акредитацію. Розглянуто процеси і процедури інституційної та програмної акредитації, що здійснюють Акредитаційна комісія з дистанційної освіти (The Distance Education Accrediting Commission, DEAC), Затверджена навчальна програма з якості (Approved Quality Curriculum, AQC), Канадська асоціація ІТ-фахівців (Canada's Association of I.T. Professionals, CIPS). Проаналізовано програми підготовки волонтерів-оцінювачів освітніх програм у форматі електронного навчання в AQC та CIPS. З'ясовано, що існують загальні підходи до забезпечення якості електронного навчання у вищій освіті – дотримання певної періодичності процедури самооцінювання; обов'язкове оцінювання чинних, нових і модернізованих освітніх програм; залучення зовнішніх експертів до проведення оцінювання; публічність результатів оцінювання. Діяльність органів публічного управління в північноамериканському просторі вищої освіти полягає в розробленні загальнонаціональної політики у сфері вищої освіти, контролі її реалізації та здійсненні контролюючих функцій щодо забезпечення конституційних прав й недопущення дискримінації в усіх її проявах у цій сфері. Університетська автономія, відсутність адміністративної підзвітності та обов'язкових методичних інструкцій, активна співпраця з громадськими та професійними об'єднаннями призводять до створення ефективних освітніх ініціатив, покращення професійних компетентностей студентів і підвищення конкурентоспроможності самих університетів і, як наслідок, усієї системи вищої освіти. Визначено необхідність мотивації закладів вищої освіти до міжнародної акредитації та до модернізації освітніх програм згідно з міжнародними стандартами електронного навчання.

Ключові слова: електронне навчання; якість вищої освіти США і Канади; забезпечення якості електронного навчання; північноамериканський простір вищої освіти.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Цифрова трансформація суспільних процесів є новою парадигмою та потребує формування нових компетентностей, які спонукають до використання нових форм і засобів навчання. Зростає потреба в розвитку та вдосконаленні саме цифрових компетентностей, тому актуалізується суспільний запит на використання відкритих освітніх, інформаційних ресурсів, трансформації системи освіти, підтвердження та забезпечення якості цифрової освіти відповідно до нових викликів, зумовлених, зокрема, пандемією COVID-19.

Важливість цифрової (електронної, дистанційної) освіти в сучасному світі висвітлено в міжнародних стратегічних документах: «Європа 2020. Стратегія розумного, стійкого та інклюзивного зростання» (Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth), звіт Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) «Тенденції формування освіти 2019» (Trends Shaping Education 2019). Визначення цифрової трансформації як нової парадигми суспільства та освітньої сфери, зокрема, представлено Європейською Комісією в документі «Покращення та модернізація освіти» (Improving and modernizing education), де зазначено, що «модернізація та підвищення якості освіти потребують реформ. ... всі держави-члени мають спільну зацікавленість у тому, щоб ці реформи мали прогрес і приносили результати. Це означає, що вдосконалення та модернізація освіти є ключовим пріоритетом у порядку денному ЄС» [1]. Для підтримки сучасної освіти в Європі та за її межами Європейською Комісією створено робочу групу Education and Training 2020 (ET 2020), якою розглядаються питання визначення прогалів, «пов'язаних із цифровими компетентностями, та розроблення освітніх програм для їх усунення; підготовки викладачів для цифрової освіти; ролі керівництва та лідерства у просуванні ідеї модернізації освіти; забезпечення якості, валідації та акредитації набутих компетентностей; якості цифрових та онлайн-навчальних матеріалів; використання відкритих освітніх ресурсів (OER) та відкритої освіти; нових, потенційних і діючих технологій та їх ролі у навчанні; розроблення ініціатив з питань загальної освітньої політики; розвиток цифрових компетентностей та навичок; навчальної аналітики та навчання з оброблення даних у сфері освіти» [2].

Представники наукової спільноти також підтримують розвиток електронного навчання. Зокрема вчені R. Ismail, F. Safieddine, A. Jaradat зазначають, що «в епоху інформації все більше університетів шукають нові форми навчальних платформ і каналів комунікації. Ці комунікаційні канали повинні відповідати потребам та очікуванням студентів, які вже використовують подібні застосунки у своїй повсякденній діяльності. Кілька університетів поступово намагаються автоматизувати або перенести операції в онлайн. Інновації, взаємодія, співпраця є ключовими елементами поряд з ініціативами, що керуються технологіями» [3]. Своєю чергою, група дослідників S. A. Anwar, M. S. Sohail, M. Sadiq та A. R. Meera також стверджують, що «заклади, які використовують електронне навчання, працюючи у конкурентному середовищі, повинні розробити і реалізувати ефективну стратегію для досягнення інновацій, унікальності та різноманітності в освітньому секторі» [4].

Саме тому з розвитком інформаційного суспільства та поширенням навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій виникає потреба забезпечення якості вищої освіти у форматі електронного навчання (навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, дистанційного навчання, цифрового навчання), адже воно є органічною частиною загальної системи освіти. Забезпечення якості вищої освіти є необхідною умовою освітньої діяльності університетів, зокрема у форматі електронного навчання в межах освітніх програм. Цю

думку підтримує і група вчених М. І. Santally, Y. B. Rajabalee, R. K. Sungkur, M. I. Maudarbocus, W. Greller, зазначаючи, що «забезпечення якості вищої освіти залишається ключовим питанням, особливо з урахуванням постійно зростаючого впливу технологій та прориву, що спричинив Інтернет стосовно забезпечення електронного навчання та дистанційної освіти» [5].

Отже, важливим дослідницьким завданням є вивчення міжнародного досвіду щодо ефективних підходів до забезпечення якості електронного навчання у вищій освіті та розроблення відповідних пропозицій щодо їх запровадженні в Україні, особливо в умовах пандемії COVID-19.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти проблеми розвитку цифрових технологій в освіті є предметом досліджень низки зарубіжних науковців: вивчення взаємозв'язку між електронним навчанням та успішністю, досягненнями студентів присвятили свої роботи Н. М. W. Rasheed, Y. Q. He, J. Khalid, H. M. U. Khizar, S. Sharif [6]; забезпечення якості освіти у відкритому дистанційному середовищі вивчають V. Tsabedze, M. Ngoepe [7]; проблематику інституційної підтримки онлайн викладання в контексті забезпечення якості досліджують N. S. Pedro, S. Kumar [8]; удосконалення онлайн викладання та навчання за допомогою можливостей електронного навчання розглядають М. І. Santally, Y. B. Rajabalee, R. K. Sungkur, М. І. Maudarbocus, W. Greller [5]; питання забезпечення якості електронного навчання досліджують J. Vagarinho [9], J. P. Vagarinho, M. Llamas-Nistal [10], A. Naim, F. Alahmari [11]; проблеми розвитку і впровадження навчальних середовищ перебувають у полі зору F. Eftekhari, H. Nikram, A. Beshkar, S. Chokami, B. Nafardavoodi, J. Gharibshah [12]; створенню моделі електронного університету присвячено роботи R. Ismail, F. Safieddine, A. Jaradat [13]; якість онлайн викладання в європейських університетах розглядають М. L. Torres-Barzabal, M. del Pilar Ortiz-Calderon, M. D. Barcia-Tirado [14].

У полі зору вітчизняних дослідників також перебувають наукові проблеми, пов'язані з електронним навчанням та якістю освіти, зокрема: організаційні процеси та управління освітньою діяльністю в інформаційному середовищі розглядають П. Атаманчук, В. Биков, М. Жалдак; процес відкритої освіти та створення дистанційних освітніх технологій досліджують Н. Корсунська, В. Кухаренко, Ю. Пасічник, Е. Полат, В. Тихомиров; організацію навчальної діяльності з використанням ІКТ і проектування інформаційного освітнього середовища вивчають В. Заболотний, О. Іваницький, О. Соколюк; ефективність функціонування центрів дистанційної освіти та їх організацію досліджували В. Барладим, Ю. Богачков, В. Биков, О. Буров, І. Іванюк, А. Манако, І. Мушка, В. Олійник, О. Пінчук, О. Коневщинська, О. Корнієць; розроблення освітнього середовища та особливості функціонування платформ освітніх ресурсів розглянуто у роботах С. Семерікова, І. Теплицького та С. Шокалюка. У роботах В. Бикова [15] представлені дослідження технологій хмарних обчислень як перспективного напрямку розвитку сучасної вищої освіти і розглядаються моделі відкритої освіти та мобільний простір. Питання забезпечення якості вищої освіти стали предметом досліджень В. Лугового, С. Гончаренка, Л. Лупаренко, Ж. Таланової та ін.

Динамічний розвиток електронного (цифрового, дистанційного) навчання актуалізує питання забезпечення якості такої форми навчання у вищій освіті й потребує вироблення відповідних підходів до забезпечення якості на засадах узагальнення міжнародного досвіду. Водночас бракує системних досліджень зазначеної проблеми в північноамериканському просторі вищої освіти, що охоплює провідні країни світу – США та Канаду.

Метою статті є ідентифікація ефективних підходів і практик забезпечення якості електронного навчання в північноамериканському просторі вищої освіти та розроблення пропозицій щодо їх запровадження в українській системі вищої освіти.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У роботі використано такі методи дослідження, як-от: описовий (охарактеризовано діяльність агенцій із забезпечення якості вищої освіти у сфері електронного навчання), аналіз і синтез (визначено основні засади та особливості діяльності зазначених агенцій, практичні аспекти процесу акредитації, ідентифіковано підходи до забезпечення якості електронного навчання у вищій освіті).

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні розглянуто досвід забезпечення якості електронного навчання у вищій освіті в провідних країнах світу – США та Канади, а системи вищої освіти цих країн визначено як такі, що утворюють північноамериканський простір вищої освіти.

Акредитація є основним традиційним механізмом забезпечення якості вищої освіти у США та значним ресурсом для її підтримки в актуальному стані та її перманентного покращення. Основним завданням федерального Департаменту освіти США (U.S. Department of Education) щодо акредитації закладів вищої освіти (ЗВО) полягає в здійсненні нагляду в контексті забезпечення відповідності діяльності закладів виданим федеральним органом акредитаційним документам. Адже Департамент несе відповідальність за акредитаційні агенції та є гарантом дотримання ними стандартів з акредитації. До його обов'язків також належить періодичне оприлюднення списку національних агенцій з акредитації. Слід зауважити, що агенції з акредитації, які здійснюють свою діяльність поза межами США, урядом країни не визнаються та, відповідно, не контролюються Департаментом, а також не містяться в національній базі. До здійснення акредитації в США залучено федеральні та державні (штатівські) установи, а також представників з неурядових організацій. Список акредитованих онлайн програм оприлюднюється Департаментом освіти США та Радою з акредитації вищої освіти (Council for Higher Education Accreditation, CHEA). Необхідно зазначити, що діяльність агенцій з акредитації з 1999 р. поширюється також на ЗВО з дистанційною формою навчання. Агенції з акредитації подають до Департаменту інформацію про акредитацію, що оприлюднюється в «Базі даних акредитованих закладів вищої освіти та програм» (Database of Accredited Postsecondary Institutions and Programs) [16], яка є загальнодоступною. Також, дані про акредитацію поширюються на платформі «Коледж-Навігатор» (College Navigator) [17], де розміщується вся інформація про ЗВО в країні.

Отже, до основних функцій процесу акредитації слід зарахувати: оцінювання якості освітніх програм ЗВО; активізацію процесів постійного покращення якості; підтримку процесу самооцінювання закладу; визначення критеріїв якості. До основних акредитаційних заходів належать: стандарти; самостійне оцінювання; оцінювання на місці (у закладі); прийняття рішення та його оприлюднення; моніторинг; оцінювання [18]. Агенція з акредитації (акредитатор) періодично проводить оцінювання кожного закладу чи програми для підтвердження відповідності вимогам акредитації та наданого статусу.

Проведення акредитації ЗВО з дистанційною формою навчання належить до функціональних обов'язків Комісії з акредитації дистанційної освіти (The Distance

Education Accrediting Commission, DEAC). Агенція пройшла довгий шлях становлення від заснування у 1926 р. як асоціації під назвою «Національна рада з домашнього навчання» (National Home Study Council), просуваючи та гарантуючи якість освіти для заочних форм навчання, до отримання федерального визнання у 1959 р., коли вперше увійшла до списку акредитаційних агенцій. Поточна акредитація на п'ять років, що надана Департаментом освіти США та Національним консультативним комітетом з питань інституційної якості та доброчесності (National Advisory Committee on Institutional Quality and Integrity, NACIQI), діє з 2017 р. [19].

Сфера визнання для DEAC державним секретарем освіти (the Secretary of Education) визначена як: «акредитація закладів вищої освіти у США, які пропонують ступеневі програми та/або програми без надання ступеня, насамперед методом дистанційного або заочного навчання» [19]. Визнання Радою з акредитації вищої освіти (SHEA) DEAC уперше отримала у 2001 р. і надалі підтримує свій високий рівень, про що свідчить і визнання від SHEA у 2013 р. Сферу визнання визначено як: «акредитація закладів вищої освіти у США та поза її межами, що пропонують освітні програми, які надаються в основному дистанційно (51 % та більше)» [19]. Також потрібно зазначити, що DEAC є повноправним членом Міжнародної мережі агенцій із забезпечення якості вищої освіти (The International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education, INQAANE) з 2017 р.

Місія DEAC визначається як «забезпечення студентів високою якістю дистанційної освіти шляхом акредитації, експертного оцінювання та інституційного вдосконалення». Візія DEAC стверджує, що це «головна організація з акредитації дистанційного навчання в світі, що встановлює високі стандарти для академічної якості, надихає на досконалість у навчанні та досягненнях студентів через добровільне оцінювання та експертне оцінювання». Основними цінностями вважають: цілісність, відкритість та прозорість; стандарти та аналіз, що базується на доказах; кількісний та якісний аналіз; постійне вдосконалення; орієнтація на майбутнє; внесок у соціальне благо [20]. Мета діяльності DEAC полягає в забезпеченні високого рівня якості вищої освіти за дистанційною формою навчання в межах акредитованих закладів, що досягається шляхом реалізації оприлюднених стандартів і процедур, сприяння постійному самовдосконаленню. DEAC прагне забезпечити надання якісної вищої освіти понад двом мільйонам студентів, які щорічно навчаються в акредитованих нею ЗВО. Процес акредитації охоплює:

- ✓ підготовку звіту про самооцінювання (детальне вивчення того, чи відповідає заклад стандартам і політиці акредитації);
- ✓ візит експертної команди та підготовка нею звіту з відповідності стандартам акредитації;
- ✓ остаточне рішення щодо огляду та акредитації, яке приймається радою (комісією) [21].

Згідно з DEAC стандарти акредитації – це вимоги, які акредитатори встановлюють у сферах, що охоплюють академічну якість; вимоги до освітніх програм, викладачів і студентів; етичну ділову практику; послуги з академічної підтримки; освітні та дослідницькі ресурси; адміністративний та фінансовий потенціал. Ці стандарти розробляються акредитатором за результатами консультацій із ЗВО, викладачами, студентами, адміністративним персоналом і представниками громадськості [21; 22]. Політика акредитації охоплює описи функцій та діяльності організації, процесу акредитації, процедури звернення й обміну інформацією та запобігання конфлікту інтересів. Політика також розробляється на підставі консультацій із закладами освіти та громадськістю [22].

Інституційне оцінювання базується на полівекторній структурі, що містить збір даних з різних джерел, обов'язкові звіти про оновлення, документально підтвержені атестації закладу, перевірку документації щодо академічної, педагогічної, адміністративної та фінансової експертизи, ретельне вивчення загального звіту членів комісії з акредитації. Справедливий і комплексний підхід до процесу акредитації є основою для ефективної роботи експертів з акредитації. Університети використовують інструкції DEAC під час організації та проведення самооцінювання для наступної акредитації. Важливо, що проходження первинної акредитації закладу займає від двох до п'яти років від подачі заявки до отримання остаточного рішення про акредитацію. Також існують чіткі вимоги для закладів, котрі хочуть отримати акредитацію у DEAC, зокрема вони повинні мати ліцензію відповідного державного органу управління освітою (або його еквівалент, якщо це не США) та відповідати всім місцевим, державним і федеральним вимогам. Мається на увазі державний дозвіл на дистанційну освіту, що діє в США і регулюється Національною радою з питань угод про взаємне надання державних дозволів (National Council on State Authorization Reciprocity Agreements, NC-SARA). Також підготовка до певних професій – юридичних, інженерних, медсестринських, викладацьких, ветеринарної медицини та інших – потребує отримання ліцензії для того, щоб розпочати діяльність (регулюється Національною асоціацією державних адміністраторів і керівників приватних шкіл (National Association of State Administrators and Supervisors of Private Schools, NASASPS).

Основні вимоги та критерії щодо акредитації освітніх програм за дистанційним навчанням визначено у Довіднику з акредитації DEAC (DEAC Accreditation Handbook) [22]. Це збірка всіх процесів, процедур і стандартів для підготовки до оцінювання від DEAC. Відповідно до Довідника з акредитації DEAC акредитація – це оцінювання (перевірка) якості вищої освіти, що надається відповідним закладом або програмою.

Умови відбору та навчання волонтерів-оцінювачів, яких залучають до роботи в акредитаційній комісії, як зазначено на офіційній сторінці DEAC, конкретизовано в спеціальному документі «Використання програми DEAC для волонтерів» (DEAC Volunteer Evaluator Application) [23], де вказано основні вимоги до кваліфікаційних знань і вмінь відповідних осіб. До основних обов'язків експертів належить оцінювання якості й відповідності стандартам; надання детального звіту; надання пропозицій, що спрямовані на забезпечення якості вищої освіти в закладі. Також волонтери мають пройти дистанційне навчання з оцінювання перш ніж виконувати функції оцінювача. Навчання здійснюється через «Онлайн – навчальний центр DEAC» (Online Training Center) [26].

Сповідуючи «високі стандарти доброчесності та неупередженості», волонтери-оцінювачі DEAC мають вивчити, погодити та підписати такі документи: «Кодекс поведінки для оцінювачів» (Code of conduct for evaluators) [24] та «Політика DEAC щодо конфлікту інтересів» (DEAC's Conflict of Interest Policy) [25]. Важливо зазначити, що DEAC є відкритою та прозорою щодо своєї діяльності: на офіційному сайті надається детальна інформація стосовно подання документів, у відкритому доступі є шаблони документів для заповнення, детально описується процес проходження акредитації, також наявна інформація про залучення та навчання волонтерів-оцінювачів та їх роль у процесі акредитації.

Реагуючи на інноваційні виклики сучасності, DEAC запровадила програму «Освітня програма підтвердженої якості» (Approved Quality Curriculum, AQC) для оцінювання якості виключно онлайн курсів, як-от: MOOC, StraighterLine та Sophia. Нові провайдери освітніх послуг не є традиційними ЗВО, а є постачальниками освітніх програм чи курсів у форматі дистанційного навчання, тому метою програми AQC

визначено «забезпечення якості освіти та експертного оцінювання курсів дистанційної освіти» [26]. Програма AQC запроваджена у 2014 р. з оголошення конкурсу про рецензування курсів за дистанційним навчанням, за результатами якого відібрано проекти StraighterLine та Sophia. Після завершення процесу оцінювання у 2015 р. Радою директорів DEAC розглянуто та схвалено результати пілотного проекту, інструменти оцінювання та курси. У тому ж 2015 р. офіційно оголошено про запуск програми AQC DEAC. Це не акредитація у традиційному розумінні, адже «AQC проводить процес експертного оцінювання, розроблений для того, аби надати постачальникам дистанційної освіти змістовні, відповідні відгуки, які відповідають принципам покращення якості та удосконалення акредитації» [26]. Маючи розгалужену мережу експертів та фахових рецензентів з досвідом викладання та навчання в дистанційній освіті, AQC має можливість застосовувати системну перевірку курсів на рівні освітніх програм, завданням якої є засвідчення того, що окремі курси забезпечують досягнення результатів навчання в межах освітньої програми в цілому. Програма AQC «призначена для надання постачальникам онлайн-курсів змістовних та релевантних відгуків, які відповідають принципам експертного оцінювання та акредитації, принципам постійного вдосконалення якості» [26]. Процес оцінювання за програмою AQC DEAC «направлений на забезпечення якості пропонованої освітньої програми та надійності запропонованої системи дистанційного навчання» [14]. Отже, основні критерії відповідно до процесу оцінювання програми AQC такі:

- ✓ чітко визначена мета навчального курсу;
- ✓ відповідність методології, методів та джерел навчання типу навчання;
- ✓ організація навчання за допомогою ІКТ;
- ✓ чітке узгодження мети навчання із заявленими результатами за курсом;
- ✓ узгодження освітньої діяльності і завдань з навчальними цілями та результатами навчання;
- ✓ освітня програма є достатньою для досягнення поставлених цілей/результатів навчання, узгодженою за змістом і послідовністю компонентів та базується на ґрунтовних практичних і наукових дослідженнях;
- ✓ освітня програма призначена для участі в аналізі, синтезі та оцінюванні в межах вимог до курсу;
- ✓ освітня програма відображає сучасні знання та практику;
- ✓ навчальні матеріали є достатньо вичерпними, щоб дати змогу досягти проголошених цілей / результатів навчання програми;
- ✓ методологія курсу є інтуїтивно зрозумілою та логічною;
- ✓ екзамени та інші методи оцінювання відображають сучасні знання та практику;
- ✓ використання позитивного та підтримуючого підходу під час навчання [25].

Згідно з принципом забезпечення та покращення якості нові провайдери освіти мають своєчасно повідомляти про будь-які зміни, які вони мають намір здійснити за курсами, котрі вже оцінені за програмою AQC, незважаючи на те, що обов'язковий моніторинг таких програм відбувається щорічно. Програма AQC DEAC надає провайдерам дистанційної освіти оптимальний та ефективний механізм процесу оцінювання, що містить процедури експертної перевірки та забезпечення якості, пропонує «зовнішнє підтвердження якості надання дистанційної освіти рецензентами освітніх програм, які обізнані щодо моделей надання дистанційної освіти» [26]. Надзвичайно важливим є забезпечення якості вищої освіти в сучасних умовах пандемічних викликів, а зробити це ефективно можна, підтримуючи розвиток таких програм з оцінювання, як AQC, використовуючи новітні надбання інформаційних технологій та розширюючи можливості освітньої галузі шляхом імплементації електронного навчання.

Отже, у США акредитація є основним способом підтвердження якості вищої освіти, що надається закладом. Організації, які проводять акредитацію, – це неурядові організації, створені з метою встановлення стандартів акредитації та перевірки закладів і програм на предмет їх відповідності цим стандартам. Кожна така організація має відповідні нормативні документи чи статuti, які визначають правові основи їх діяльності. Процес акредитації відбувається за стандартним алгоритмом, а саме: підготовка звіту про самооцінювання – детальне вивчення відповідності закладу стандартам і політиці акредитації; відвідування закладу представниками агенції та глибоке вивчення звіту, підготовленого командою адміністраторів, відповідальних за дотримання стандартів, викладачів і практиків із спеціальним досвідом виконання умов і положень стандартів з акредитації; остаточна перевірка та прийняття рішення про акредитацію радою або комісією акредитатора у складі викладачів, представників громадськості та інших експертів з освіти.

У **Канаді** забезпечення якості реалізується через низку процесів і політик, спрямованих на підтримку та постійне вдосконалення стандартів для освітніх програм, разом з тими, що надаються в дистанційному форматі. Канадська система забезпечення якості та акредитації є всебічною та багаторівневою, де ролі розподілені між провінційними та/або регіональними органами влади, професійними організаціями та ЗВО [27].

Канадський університет є автономним в академічних питаннях і визначає власні стандарти та процедури забезпечення якості. Ця інституційна політика та внутрішні процедури забезпечення якості є прозорими і поєднуються із зовнішньою перевіркою відповідними провінційними або регіональними органами влади. Забезпечення якості також передбачає, що така перевірка оцінює відповідність вимогам Канадської рамки кваліфікацій вищої освіти, зазначеній у Міністерській постанові щодо забезпечення якості вищої освіти в Канаді (Ministerial Statement on Quality Assurance of Degree Education in Canada) [27]. Цим підтверджується, що ЗВО мають єдиний підхід до академічних цінностей та мотивацію підтримувати високі стандарти якості. Водночас політика та процедури внутрішнього забезпечення якості різняться залежно від ЗВО, але, в основному, вони зосереджуються на оглядах академічних програм, які базуються на самооцінюванні та зовнішньому експертному оцінюванні. Зазначена процедура забезпечення якості передбачає:

- ✓ обов'язковий перегляд усіх нових і суттєво модернізованих програм сенатом університету чи іншим керівним органом університету;
- ✓ оцінювання освітньої програми;
- ✓ періодичні огляди з самооцінювання;
- ✓ опитування задоволеності студентів;
- ✓ експертні огляди програм зовнішніми експертами за напрямками підготовки;
- ✓ публічність процесів і результатів оцінювання якості.

Асоціацією університетів Канади («Universities Canada») затверджено Канадські університетські принципи забезпечення якості та пов'язаних з нею процесів, що стосується чинних і запланованих освітніх програм у форматі традиційного та дистанційного навчання, а також міждисциплінарних програм [28]. Починаючи з 2005 р, кожні п'ять років члени Асоціації підтверджують свою прихильність цим принципам, гарантуючи якість і цілісність своїх освітніх програм. Канадські університетські принципи складаються з таких критеріїв та індикаторів.

- ✓ Забезпечення та вдосконалення якості:
  - заклад має офіційну, затверджену, прозору політику, яка зобов'язує його забезпечувати якість та постійне вдосконалення своїх академічних програм;

- за необхідності заклад також відповідає вимогам провінційного або регіонального органу влади, який відповідає за забезпечення якості або шляхом підтвердження цією агенцією, що політика та процеси оцінювання якості в закладі відповідають узгодженому стандарту або шляхом проведення агенцією власного оцінювання програм;
- орган, відповідальний за реалізацію інституційної політики та за дії відповідно до рекомендації, що впливають із процесу забезпечення якості, чітко визначений;
- існує процедура регулярного перегляду політики забезпечення якості закладу та пов'язаних процесів.
- ✓ Сфера та частота оглядів/оцінювання:
  - політика застосовується до поточних і запланованих програм;
  - політика охоплює освітні програми всіх рівнів вищої освіти;
  - політика застосовується до всіх програм, незалежно від того, у якому форматі вони реалізуються – на базі університету чи дистанційно, у Канаді чи за кордоном;
  - повний спектр освітніх програм закладу підлягає регулярному перегляду;
  - політика визначає елементи огляду/оцінювання освітніх програм;
  - політика передбачає відповідний механізм огляду/оцінювання міждисциплінарних програм.
- ✓ Основні характеристики оцінювання якості:
  - процес оцінювання якості базується на самооцінюванні та експертному оцінюванні;
  - процес оцінювання має, як основний вимір, залучення зовнішніх експертів за напрямками підготовки;
  - у процесі беруть участь внутрішні та зовнішні зацікавлені сторони, разом зі студентами, викладачами та адміністрацією закладу, а також можуть брати участь випускники та представники громади;
  - там, де існують процеси акредитації або сертифікації для певних професійних та інших програм, заклад, як правило, бере в них участь, і відповідні стандарти інтегруються закладом у власні процеси перевірки якості цих програм.
- ✓ Інформація для громадськості:
  - наявна документація для керівництва процесом забезпечення якості, ця документація є загальнодоступною;
  - задля забезпечення прозорості та підзвітності результати оцінювання якості оприлюднюються;
  - політика, пов'язані з нею процеси та календар проведення оцінювання відомі в закладі та серед зовнішніх зацікавлених сторін, зокрема уряд та широка громадськість [28].

Підтвердженням забезпечення якості в ЗВО є його членство в Асоціації університетів Канади, що є доказом того, що ЗВО демонструє як один з критеріїв членства всебічну політику та процедури забезпечення якості та прихильність принципам інституційного забезпечення якості вищої освіти Канади, а освітні програми відповідають стандартам якості.

Також, додатково до інституційних процесів забезпечення якості в ЗВО, деякі освітні програми в професійних сферах є предметом акредитації професійними організаціями (наприклад, у сфері медсестринства, архітектури та інженерії). У Канаді як федеральній країні немає національного органу влади, відповідального за акредитацію для університетів, а цю роботу, що регулюється нормативними актами

провінцій та територій, виконують акредитаційні агенції та професійні організації. Зазвичай процедура акредитації є формалізованою та прозорою, під час проведення якої перевіряється відповідність ЗВО вимогам відповідних професійних організацій. Зазначається, що акредитація професійними організаціями «гарантує, що зміст університетських програм, навчальних ресурсів та результатів наукових досліджень є стабільно високої якості з метою забезпечення відповідності компетентностей майбутніх фахівців очікуванням і їх підтримки у відповідній галузі знань» [27]. За визначенням Асоціації університетів Канади під акредитацією розуміють «процес, за допомогою якого університетські програми в професійних сферах підлягають оцінюванню професійними організаціями на відповідних рівнях – провінційному, національному чи міжнародному» [27].

Професійна акредитація програм запроваджується для оцінювання освітніх програм, університетських ресурсів задля підтвердження відповідності заявленим стандартам у певній галузі та, як наслідок, набуття студентами відповідних професійних компетентностей. Основною організацією, що задіяна в процесах професійної акредитації програм електронного навчання ЗВО, є Асоціація ІТ-фахівців Канади (Canada's Association of I.T. Professionals, CIPS). Процес акредитації починається за рік до візиту до закладу комісії з Асоціації. Робота починається з підготовки звіту про самооцінювання, відбувається збір документів для оглядової групи перевірки (приклад роботи студентів, опис освітніх програм, підручники, зразки завдань тощо). Звіти про самооцінювання надсилають до Секретаріату з акредитації CIPS (CIPS Accreditation Secretariat), здійснюється оплата візиту комісії до закладу, формується відповідна команда та призначається керівник комісії, встановлюється дата відвідування, здійснюється робота над отриманими документами. За два місяці до візиту ЗВО готує для комісії наочні матеріали, графік відвідувань лекцій, узгоджує попередні домовленості про співбесіди студентів і викладачів. Безпосередня робота в закладі зазвичай триває два дні. Відбувається огляд матеріалів та інтерв'ю із студентами, викладачами, працівниками та адміністративним персоналом і завершується виїзною нарадою, де комісія представляє свої висновки. Офіційні висновки надаються закладу через два-три місяці після візиту та оприлюднюється відповідний звіт [29].

Процес акредитації Асоціацією ІТ-фахівців Канади освітніх програм закордонних університетів ідентичний процесу акредитації освітніх програм канадських університетів. Проте необхідно зауважити про додаткові вимоги, що супроводжують цей процес. Асоціація CIPS «поважає самостійність організації забезпечення якості вищої освіти кожної країни та не втручається в існуючі або майбутні заходи з акредитації. Крім того, CIPS бере участь у міжнародних угодах з організаціями із забезпечення якості у всьому світі таких, як «Угоди про взаємне визнання» та «Меморандуми про взаєморозуміння». Тому всі освітні програми за межами Канади, які потребують перевірки з метою акредитації, повинні мати національну акредитацію. Підтвердження акредитації за межами Канади можливе лише з дозволу всіх національних органів з акредитації в освіті». Наступна вимога передбачає попередній огляд закладу освіти – «комісія включає двох старших членів ради акредитації, які відвідують заклад. Мета цього огляду – провести оцінювання на високому рівні, щоб гарантувати відсутність очевидних і суттєвих проблем, які б заважали програмі досягти успіху в процесі акредитації. Якщо результат розгляду буде позитивним, планується повний візит щодо акредитації» [30]. Також CIPS пропонує навчання для волонтерів-оцінювачів програм протягом року за допомогою онлайн навчання через Інтернет-модуль Асоціації агентств з акредитації Канади (Association of Accrediting Agencies of Canada, AAAC). Програма курсу пропонує вивчення відповідності освітньої та

професійної систем вимогам акредитації; основних етапів процесу акредитації; ролі оцінювача під час акредитації; атрибутів та обов'язків оцінювача; основних елементів збору даних; ключових цілей огляду (ревізії); процедури інтерв'ювання та її значення під час акредитації; процесу звітування з акредитації [30]. Важливо зазначити, що подібні до CIPS організації дійсно є спеціалізованими та можуть надавати експертні оцінки з вузьких спеціальностей.

Отже, у ЗВО Канади на постійній основі діють і підтримуються процедури й механізми внутрішнього забезпечення якості та професійної акредитації, які загалом сприяють досягненню якісної освіти та характеризуються різноманітністю, обумовленою інституційною автономією. Внутрішнє забезпечення якості має єдиний підхід у таких ключових позиціях: дотримання певної періодичності процедури самооцінювання; обов'язкове оцінювання як чинних, так і нових або модернізованих освітніх програм; залучення зовнішніх експертів до оцінювання; публічність результатів оцінювання. Канадська система забезпечення якості багаторівнева, чітко визначена та постійно розвивається завдяки підтримці прагнення закладів до впровадження засад щодо якості вищої освіти та освітніх процесів, досконалості та високих стандартів освітніх програм.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За результатами дослідження проблеми забезпечення якості електронного навчання у північноамериканському просторі вищої освіти можна зробити такі висновки.

Діяльність органів публічного управління в північноамериканському просторі вищої освіти полягає в розробленні загальнонаціональної політики у сфері вищої освіти, контролі її реалізації та забезпечення конституційних прав, здійсненні нагляду за виданими акредитаційним агенціям дозвільними документами та дотримання ними акредитаційних стандартів. Водночас зберігається високий рівень автономії ЗВО.

Університетська автономія, активна співпраця ЗВО з громадськими та професійними об'єднаннями призводять до створення ефективних освітніх ініціатив, удосконалення якості вищої освіти в електронному форматі навчання, покращення професійних компетентностей студентів і підвищення конкурентоспроможності самих університетів і, як наслідок, усієї системи вищої освіти.

Ідентифіковано підходи до забезпечення якості вищої освіти у форматі електронного навчання в північноамериканському просторі вищої освіти – через самооцінювання, зовнішнє оцінювання та акредитацію (інституційну, програмну) На основі аналізу процесів і процедур інституційної та програмної акредитації, що здійснюють Акредитаційна комісія з дистанційної освіти (The Distance Education Accrediting Commission, DEAC), Затверджена навчальна програма з якості (Approved Quality Curriculum, AQC), Канадська асоціація ІТ-фахівців (Canada's Association of I.T. Professionals, CIPS), у програмах підготовки для волонтерів-оцінювачів освітніх програм з електронного навчання у AQC та CIPS ідентифіковано основні характеристики систем забезпечення якості електронного навчання в північноамериканському просторі вищої освіти.

Ключовими принципами забезпечення якості вищої освіти є відповідальність університетів та прозорість внутрішніх процесів і процедур забезпечення якості. Механізми внутрішнього забезпечення якості розробляються і запроваджуються закладами вищої освіти самостійно в межах університетської автономії та діють у поєднанні із зовнішніми перевірками якості уповноваженими організаціями.

З'ясовано, що існують загальні підходи до забезпечення якості вищої освіти у форматі електронного навчання – дотримання певної періодичності щодо процедури самооцінювання; обов'язкове оцінювання чинних, нових і суттєво модернізованих освітніх програм; залучення зовнішніх експертів з оцінювання; публічність результатів оцінювання.

Акредитація як основний механізм забезпечення якості професійної вищої освіти у форматі електронного навчання здійснюється національними незалежними неурядовими організаціями (зокрема професійними/галузевими асоціаціями з медицини, архітектури тощо) за визначеними стандартами якості. Кожна така організація з акредитації має відповідні нормативні документи, які визначають правові основи її діяльності.

Особливістю системи вищої освіти США є наявність спеціальної національної агенції з проведення акредитації закладів вищої освіти з дистанційною формою навчання – Комісії з акредитації дистанційної освіти (The Distance Education Accrediting Commission, DEAC).

Процес акредитації відбувається за стандартним алгоритмом, а саме: підготовка звіту про самооцінювання – детальне вивчення відповідності закладу стандартам і політиці акредитації; відвідування закладу представниками агенції та детальне вивчення звіту, підготовленого командою адміністраторів, відповідальних за дотримання стандартів, викладачів і практиків із спеціальним досвідом щодо виконання умов і положень стандартів з акредитації; остаточна перевірка та прийняття рішення про акредитацію радою або комісією акредитатора. До комісії, як правило, входять викладачі, представники громадськості та інші експерти. Здійснюється спеціальна підготовка оцінювачів освітніх програм у форматі електронного навчання.

На основі аналізу північноамериканського досвіду забезпечення якості вищої освіти у форматі електронного навчання можна сформулювати пропозиції щодо вдосконалення такої діяльності в Україні:

- ✓ при розробленні та оцінюванні освітніх програм у форматі електронного навчання слід орієнтуватись на відповідні міжнародні стандарти та практики;
- ✓ урегулювати порядок і процедуру проведення акредитації освітніх програм у форматі електронного навчання на основі досвіду країн північноамериканського простору вищої освіти;
- ✓ мотивувати заклади вищої освіти отримувати акредитацію освітніх програм у форматі електронного навчання в міжнародних агенціях з якості.

Серед перспективних напрямів подальших досліджень проблеми якості електронного (дистанційного) навчання слід зазначити засоби та методи електронного навчання та викладання, ІКТ для розвитку віртуальних освітніх ресурсів і навчальних матеріалів, створення електронних освітніх курсів і програм, забезпечення освітнього процесу у віртуальному середовищі, стандартизація електронного навчання відповідно до рівнів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Improving and modernizing education. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1481206862153&uri=COM:2016:941:FIN>. Дата звернення: Січень 24, 2019.
- [2] Education and Training. [Електронний ресурс]. Доступно: https://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/expert-groups/digital-skills-competences_en. Дата звернення: Січень 22, 2019.
- [3] Ismail R., Safieddine F., Jaradat A. E-university delivery model: handling the evaluation process. *Business process management journal*, 25(7), pp. 1633–1646, 2019 doi: 10.1108/BPMJ-10-2018-0281.

- [4] Anwar S. A., Sohail M. S., Sadiq M., Meera A. R. Quality assurance dimensions for e-learning institutions in Gulf countries. *Quality assurance in education*, 28(4), pp. 205-217, 2020 doi: 10.1108/QAE-02-2020-0024.
- [5] Santally M. I., Rajabalee Y.B., Sungkur R. K., Maudarbocus M. I., Greller W. Enabling continuous improvement in online teaching and learning through e-learning capability and maturity assessment. *Business process management journal*, 26(6), pp. 1686 – 1707, 2020 doi: 10.1108/BPMJ-11-2018-0335.
- [6] Rasheed H.M.W., He Y.Q., Khalid J., Khizar H.M.U., Sharif S. The relationship between e-learning and academic performance of students. *Journal of public affairs*. e2492 doi: 10.1002/pa.2492.
- [7] Tsabedze, V., Ngoepe M. A framework for quality assurance for archives and records management education in an open distance e-learning environment in Eswatini. *International journal of information and learning technology*, 38(1), pp.91-102, 2021 doi: 10.1108/IJILT-03-2020-0033.
- [8] Pedro N. S., Kumar S. Institutional Support for Online Teaching in Quality Assurance Frameworks. *Online learning*, 24(3), pp.50-66, 2020 doi: 10.24059/olj.v24i3.2309.
- [9] Vagarinho J. Quality in e-learning: what should contain the definition? *Revista edapeci-educacao a distancia e praticas educativas comunicacionais e interculturais*, 20(1), pp.103-118,2020 doi: 10.29276/redapeci.2020.20.113046.103-118.
- [10] Vagarinho J. P., Llamas-Nistal M. Process-Oriented Quality in e-Learning: A Proposal for a Global Model. *IEEE ACCESS*, 8, pp. 13710 – 13734, 2020 doi: 10.1109/ACCESS.2020.2965619.
- [11] Naim A., Alahmari F. Reference Model of E-learning and Quality to Establish Interoperability in Higher Education Systems. *International journal of emerging technologies in learning*, 15(2), pp.15-28, 2020 doi: 10.3991/ijet.v15i02.11605.
- [12] Eftekhari, F.; Nikram, H.; Beshkar, A.; Chokami, S. Rabbani; Nafardavoodi, B.; Gharibshah, J. Implementing the future of learning environments. 14th international technology, *learning and development* (INTED2020), pp.4437- 4447, 2020 (in English).
- [13] Ismail R., Safieddine F., Jaradat A. E-university delivery model: handling the evaluation process. *Business process management journal*, 25(7), pp.1633 – 1646, 2019 doi: 10.1108/BPMJ-10-2018-0281.
- [14] Torres-Barzabal M. L., M. del Pilar Ortiz-Calderon, Barcia-Tirado M. D. Quality Indicators for Auditing on-Line Teaching in European Universities. *Techtrends*, 63(3), pp. 330 – 340, 2019 doi: 10.1007/s11528-018-0365-7.
- [15] Bykov, V. Yu. & Shyshkina, M. P. (2018) The conceptual basis of the university cloud-based learning and research environment formation and development in view of the open science priorities. *Technologies and Learning Tools*. Vol 68. №6. P. 1 – 18.
- [16] Database of Accredited Postsecondary Institutions and Programs. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://ope.ed.gov/dapip/#/home>. Дата звернення: Лютий 02, 2019.
- [17] College Navigator. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://nces.ed.gov/collegenavigator/> <https://ope.ed.gov/dapip/#/home>. Дата звернення: Лютий 04, 2019.
- [18] Accreditation in the United States. [Електронний ресурс]. Доступно: https://www2.ed.gov/admins/finaid/accred/accreditation_pg2.html. Дата звернення: Лютий 04, 2019.
- [19] DEAC History. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.deac.org/Discover-DEAC/DEAC-History.aspx>. Дата звернення: Лютий 10, 2019. (in English).
- [20] Strategic plan. [Електронний ресурс]. Доступно: https://www.deac.org/UploadedDocuments/Discover-DEAC/052118_strategic_plan.pdf. Дата звернення: Лютий 10, 2019. (in English).
- [21] About-Accreditation. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.deac.org/Discover-DEAC/About-Accreditation.aspx>. Дата звернення: Лютий 11, 2019.
- [22] DEAC Accreditation Handbook. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.deac.org/UploadedDocuments/2017-Handbook/2017-DEAC-Accreditation-Handbook.pdf>. Дата звернення: Лютий 10, 2019.
- [23] Apply-to-Volunteer. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.deac.org/Volunteers/Apply-to-Volunteer.aspx>. Дата звернення: Лютий 12, 2019.
- [24] Code-of-Conduct. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.deac.org/Volunteers/Code-of-Conduct.aspx>. Дата звернення: Лютий 18, 2019.
- [25] Approved Quality Curriculum. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.deac.org/AQC/Frequently-Asked-Questions.aspx>. Дата звернення: Лютий 18, 2019.
- [26] About-the-AQC. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.deac.org/AQC/About-the-AQC.aspx>. Дата звернення: Лютий 20, 2019.
- [27] Universities Canada. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.univcan.ca/universities/quality-assurance/faqs-on-quality-assurance/> Дата звернення: Лютий 20, 2019.
- [28] Quality assurance principles. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.univcan.ca/universities/quality-assurance/quality-assurance-principles/> Дата звернення: Лютий 06, 2019.

- [29] Canada's Association of I.T. Professionals. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.cips.ca/node/2215> Дата звернення: Лютий 10, 2019. (in English).
- [30] Accreditation Outside of Canada. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.cips.ca/node/2225>. Дата звернення: Лютий 12, 2019.

Матеріал надійшов до редакції 31.01.2020 р

ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАЧЕСТВА ЭЛЕКТРОННОГО ОБУЧЕНИЯ В СЕВЕРОАМЕРИКАНСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Воробьева Оксана Петровна

кандидат наук по государственному управлению,
старший научный сотрудник отдела обеспечения качества высшего образования
Институт высшего образования НАПН Украины, г. Киев, Украина
ORCID ID 0000-0002-7064-4341
oksana.vorobyova@gmail.com

Луговой Владимир Илларионович

доктор педагогических наук, профессор, действительный член НАПН Украины, первый вице-президент
НАПН Украины, главный научный сотрудник отдела исследовательской деятельности университетов
Институт высшего образования НАПН Украины, г. Киев, Украина
ORCID ID 0000-0003-1650-066X
v.lugovyy@ihed.org.ua

Таланова Жаннета Васильевна

доктор педагогических наук, старший научный сотрудник, доцент,
заведующий отделом обеспечения качества высшего образования
Институт высшего образования НАПН Украины, г. Киев, Украина
ORCID ID 0000-0003-4007-2677
z.talanova@ihed.org.ua

Аннотация. В статье проанализирован международный опыт обеспечения качества высшего образования в формате электронного обучения в североамериканском пространстве высшего образования – США и Канаде – и представлены предложения по совершенствованию деятельности в этой сфере в Украине. Идентифицированы подходы к обеспечению качества электронного обучения в североамериканском пространстве высшего образования – через самооценивание, внешнее оценивание и аккредитацию. Рассмотрены процессы и процедуры институциональной и программной аккредитации, которые осуществляет Аккредитационная комиссия по дистанционному образованию (The Distance Education Accrediting Commission, DEAC), Утвержденная учебная программа по качеству (Approved Quality Curriculum, AQC), Канадская ассоциация ИТ-специалистов (Canada's Association of I.T. Professionals, CIPS). Проанализированы программы обучения волонтеров-оценщиков образовательных программ в формате электронного обучения в AQC и CIPS. Определено, что существуют общие подходы к обеспечению качества электронного обучения – соблюдение определенной периодичности процедуры самооценивания; обязательное оценивание действующих, новых и модернизированных учебных программ; привлечение внешних экспертов к проведению оценивания; публичность результатов оценивания. Деятельность органов публичного управления в североамериканском пространстве высшего образования заключается в развитии общенациональной политики в сфере высшего образования, контроле ее реализации, в обеспечении конституционных прав и недопущения дискриминации во всех ее проявлениях в сфере высшего образования. Университетская автономия, отсутствие административной подотчетности и обязательных методических инструкций, активное сотрудничество с общественными и профессиональными объединениями приводят к созданию эффективных образовательных инициатив, улучшению профессиональных компетентностей студентов, повышению конкурентоспособности самих университетов и, как следствие, всей системы высшего образования. Определена необходимость мотивации высших учебных заведений к международной аккредитации и к модернизации образовательных программ в соответствии с международными стандартами электронного обучения.

Ключевые слова: электронное обучение; качество высшего образования США и Канады; обеспечения качества электронного обучения; североамериканское пространство высшего образования.

QUALITY ASSURANCE OF E-LEARNING IN THE NORTH AMERICAN HIGHER EDUCATION AREA

Oksana P. Vorobyova

PhD in Public Administration,

Senior Researcher at the Department of Quality Assurance in Higher Education

Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-7064-4341

oksana.vorobyova@gmail.com

Volodymyr I. Lugovyi

Doctor of Sciences (Dr. Hab.) in Education, Professor, the NAESU' First Vice-President,

Chief Researcher at the Department for Research Activity of Universities

Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID 0000-0003-1650-066X

v.lugovyy@ihed.org.ua

Zhanneta V. Talanova

Doctor of Sciences (Dr. Hab.) in Education, Associated Professor,

Head of the Department of Quality Assurance in Higher Education

Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID 0000-0003-4007-2677

z.talanova@ihed.org.ua

Abstract. The article analyzes the international experience of quality assurance in higher education in the format of e-learning within the North American Higher Education Area (USA and Canada) and presents the proposals for improving activities in this field in Ukraine. The approaches to quality assurance in e-learning in the North American Higher Education Area via self-assessment, external assessment and accreditation have been identified. Institutional and programme accreditation processes and procedures conducted by the Distance Education Accrediting Commission (DEAC), Approved Quality Curriculum (AQC), Canada's Association of IT Professionals (CIPS) were reviewed. AQC's and CIPS's training programmes for volunteers-evaluators of e-learning study programmes have been analyzed. It is determined that there are the common approaches to e-learning quality assurance: keeping a certain periodicity in the self-assessment procedure; mandatory assessing current, new and modified curricula; conducting surveys among students; involving external experts in the assessment; publishing assessment results. It is noted that the authorities of the countries within the North American Higher Education Area develop a public policy in higher education and exercise control over its implementation. The governments also control the provision of constitutional rights and non-discrimination in all its manifestations in the education sector. It is worth noting that University autonomy, lack of administrative accountability and mandatory methodical instructions, active cooperation with public and professional associations leads to the creating effective educational initiatives, improving students' professional competences as well as increasing competitiveness of the Universities themselves and, as a consequence, higher education systems at all. The necessity to encourage higher education institutions into international accreditation and study programmes modernization in accordance with international standards of e-learning has been determined.

Keywords: e-learning; quality of higher education in USA and Canada; quality assurance of e-learning; North American Higher Education Area.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Improving and modernizing education. [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1481206862153&uri=COM:2016:941:FIN> Accessed on: January 24, 2019. (in English).
- [2] Education and Training. [Online]. Available: https://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/expert-groups/digital-skills-competences_en Accessed on: January 22, 2019. (in English).
- [3] R. Ismail, F. Safieddine, A. Jaradat, E-university delivery model: handling the evaluation process. *Business process management journal*, 25(7), pp. 1633–1646, 2019 doi: 10.1108/BPMJ-10-2018-0281. (in English).
- [4] S. A. Anwar, M. S. Sohail, M. Sadiq, A. R. Meera, Quality assurance dimensions for e-learning institutions in Gulf countries. *Quality assurance in education*, 28(4), pp. 205-217, 2020, doi: 10.1108/QAE-02-2020-0024. (in English).
- [5] M. I. Santally, Y. B. Rajabalee, R. K. Sungkur, M. I. Maudarbocus, W. Greller, Enabling continuous improvement in online teaching and learning through e-learning capability and maturity assessment. *Business process management journal*, 26(6), pp. 1686 – 1707, 2020, doi: 10.1108/BPMJ-11-2018-0335. (in English).
- [6] H. M. W. Rasheed, Y. Q. He, J. Khalid, H. M. U. Khizar, S. Sharif, The relationship between e-learning and academic performance of students. *Journal of public affairs*. e2492. doi: 10.1002/pa.2492. (in English).
- [7] V. Tsabedze, M. Ngoepe, A framework for quality assurance for archives and records management education in an open distance e-learning environment in Eswatini. *International journal of information and learning technology*, 38(1), pp.91-102, 2021, doi: 10.1108/IJILT-03-2020-0033. (in English).
- [8] N. S. Pedro, S. Kumar, Institutional Support for Online Teaching in Quality Assurance Frameworks. *Online learning*, 24(3), pp.50-66, 2020, doi: 10.24059/olj.v24i3.2309. (in English).
- [9] J. Vagarinho, Quality in e-learning: what should contain the definition? *Revista edapeci-educacao a distancia e praticas educativas comunicacionais e interculturais*, 20(1), pp.103-118,2020, doi: 10.29276/redapeci.2020.20.113046.103-118. (in English).
- [10] J. P. Vagarinho, M. Llamas-Nistal, Process-Oriented Quality in e-Learning: A Proposal for a Global Model. *IEEE ACCESS*, 8, pp. 13710 – 13734, 2020, doi: 10.1109/ACCESS.2020.2965619. (in English).
- [11] A. Naim, F. Alahmari, Reference Model of E-learning and Quality to Establish Interoperability in Higher Education Systems. *International journal of emerging technologies in learning*, 15(2), pp.15-28, 2020, doi: 10.3991/ijet.v15i02.11605.(in English).
- [12] F. Eftekhari, H. Nikram, A. Beshkar, S. Chokami, Rabbani, Nafardavoodi, B. J. Gharibshah, Implementing the future of learning environments. 14th international technology, *learning and development* (INTED2020), pp.4437- 4447, 2020 (in English).
- [13] R. Ismail, F. Safieddine, A. Jaradat, E-university delivery model: handling the evaluation process. *Business process management journal*, 25(7), pp.1633 – 1646, 2019, doi: 10.1108/BPMJ-10-2018-0281. (in English).
- [14] M. L. Torres-Barzabal, M. del Pilar Ortiz-Calderon, M. D. Barcia-Tirado, Quality Indicators for Auditing on-Line Teaching in European Universities. *Techtrends*, 63(3), pp. 330 – 340, 2019, doi: 10.1007/s11528-018-0365-7. (in English).
- [15] V. Yu. Bykov & M. P. Shyshkina (2018), The conceptual basis of the university cloud-based learning and research environment formation and development in view of the open science priorities. *Information Technologies and Learning Tools*. vol 68. no.6. pp. 1 – 18, doi:10.33407/itlt.v68i6.2609. (in English)
- [16] Database of Accredited Postsecondary Institutions and Programs. [Online]. Available: <https://ope.ed.gov/dapip/#/home>. Accessed on: February 02, 2019. (in English)
- [17] College Navigator. [Online]. Available: <https://nces.ed.gov/collegenavigator/> <https://ope.ed.gov/dapip/#/home>. Accessed on: February 04, 2019. (in English).
- [18] Accreditation in the United States. [Online]. Available: https://www2.ed.gov/admins/finaid/accred/accreditation_pg2.html. Accessed on: February 04, 2019. (in English).
- [19] DEAC History. [Online]. Available: <https://www.deac.org/Discover-DEAC/DEAC-History.aspx>. Accessed on: February 10, 2019. (in English).
- [20] Strategic plan. [Online]. Available: https://www.deac.org/UploadedDocuments/Discover-DEAC/052118_strategic_plan.pdf. Accessed on: February 10, 2019. (in English).
- [21] About-Accreditation [Online]. Available: <https://www.deac.org/Discover-DEAC/About-Accreditation.aspx>. Accessed on: February 11, 2019. (in English).
- [22] DEAC Accreditation Handbook. [Online]. Available: <https://www.deac.org/UploadedDocuments/2017-Handbook/2017-DEAC-Accreditation-Handbook.pdf>. Accessed on: February 10, 2019. (in English).

- [23] Apply-to-Volunteer. [Online]. Available: <https://www.deac.org/Volunteers/Apply-to-Volunteer.aspx>. Accessed on: February 12, 2019. (in English).
- [24] Code-of-Conduct [Online]. Available: <https://www.deac.org/Volunteers/Code-of-Conduct.aspx>. Accessed on: February 18, 2019. (in English).
- [25] Approved Quality Curriculum. [Online]. Available: <https://www.deac.org/AQC/Frequently-Asked-Questions.aspx>. Accessed on: February 18, 2019. (in English).
- [26] About-the-AQC. [Online]. Available: <https://www.deac.org/AQC/About-the-AQC.aspx>. Accessed on: February 20, 2019. (in English).
- [27] Universities Canada. [Online]. Available: <https://www.univcan.ca/universities/quality-assurance/faqs-on-quality-assurance/> Accessed on: February 20, 2019. (in English).
- [28] Quality assurance principles. [Online]. Available: <https://www.univcan.ca/universities/quality-assurance/quality-assurance-principles/> Accessed on: February 06, 2019. (in English).
- [29] Canada's Association of I.T. Professionals. [Online]. Available: <http://www.cips.ca/node/2215>. Accessed on: February 10, 2019. (in English).
- [30] Accreditation Outside of Canada. [Online]. Available: <http://www.cips.ca/node/2225>. Accessed on: February 12, 2019. (in English).

